

Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Sociálny rozmer vnútorného trhu“ (stanovisko z vlastnej iniciatívy)

(2011/C 44/15)

Spravodajca: **pán JANSON**

Európsky hospodársky a sociálny výbor sa 16. júla 2009 v súlade s článkom 29 ods. 2 vnútorného poriadku rozhodol vypracovať stanovisko z vlastnej iniciatívy na tému

„Sociálny rozmer vnútorného trhu“.

Odborná sekcia pre zamestnanosť, sociálne veci a občianstvo poverená vypracovaním stanoviska v danej veci, prijala svoje stanovisko 5. mája 2010.

Európsky hospodársky a sociálny výbor na svojom 464. plenárnom zasadnutí 14. a 15. júla 2010 (schôdza zo 14. júla 2010) prijal 143 hlasmi za, pričom 15 členovia hlasovali proti a 19 sa hlasovania zdržali, nasledujúce stanovisko:

1. Zhrnutie

1.1 Sociálny rozmer je jednou z hlavných zložiek vnútorného trhu. Má niekoľko aspektov. Toto stanovisko sa zaoberá ekonomickým a právnym aspektom. Nedávny vývoj vyvolal pochybnosti o schopnosti tohto sociálneho rozmeru chrániť pracovníkov. Vnútorný trh nemôže riadne fungovať bez silného sociálneho rozmeru a podporny občanov.

1.2 EHSV je pevne presvedčený, že EÚ musí v oblasti sociálnej politiky zohrávať dôležitú úlohu, pretože členské štáty nemôžu sociálne problémy vyriešiť sami. V záujme vytvorenia politickej akceptácie, solidarity a súdržnosti by EÚ mala väčší dôraz klásť na sociálne aspekty svojej politiky.

1.3 Viacero nepriaznivých vývojových trendov ohrozuje okrem iných faktorov aj sociálny rozmer. Európske hospodárstvo čelí najväčším problémom za posledné desaťročia. Pripustil sa vznik finančných bublín a kontrolné mechanizmy a posúdenia rizík sa obchádzali. Výsledkom je teraz rast nezamestnanosti, a situácia na trhu práce a sociálna situácia sa budú naďalej vyostrovať. Zamestnanosť preto musí byť aj naďalej jednou z priorít programu EÚ. Na to, aby mohla Európa financovať sociálne systémy, potrebuje udržateľný rast a vysokú mieru zamestnanosti a trh práce vysokej kvality.

1.4 Počas uplynulého desaťročia boli sociálne systémy predmetom reforiem, ktorých cieľom bolo presadzovať účinnejšie pracovné stimuly v systémoch sociálnej ochrany v záujme posilnenia hodnoty práce a opätovného začlenenia ľudí do trhu práce. Jedným z dôsledkov je však nárast nerovnosti, a tým vyostrovanie sociálnych problémov. Zamestnanosť a sociálne systémy sú rozhodujúce pre znižovanie chudoby a bez sociálnych dávok by bol nárast nerovnosti a sociálny dosah krízy

oveľa rýchlejší a závažnejší. Zhoršenie finančnej situácie v mnohých členských štátoch, ktoré vedie ku skutočnej alebo potenciálnej kríze štátneho dlhu, vyvíja na systémy sociálneho zabezpečenia značný tlak. Možnými riešeniami tohto problému sú zvýšená udržateľná hospodárska činnosť, regulácia finančných trhov a investície do výskumu a vzdelávania.

1.5 Vnútorný trh je priestor, v ktorom sa prejavuje sociálny rozmer, ako aj iné dimenzie. Pre blahobyt sú nevyhnutné hospodársky rast a vytváranie pracovných miest, ktoré naopak vytvárajú príjmy z daní, z ktorých sú platené nároky v oblasti sociálneho zabezpečenia. Miery nezamestnanosti a fiškálne nerovnováhy svedčia o tom, že na riešenie súčasnej situácie je potrebné ešte mnoho vykonať.

1.6 Právne aspekty sociálneho rozmeru boli spochybnené, pretože rozsudky Súdneho dvora v štyroch prípadoch (Viking, Laval, Rüffert a Luxembursko) viedli k živým diskusiám najmä v politických a akademických kruhoch o možných obavách zo zvyšujúceho sa rizika sociálneho dumpingu. Európsky parlament, akademická obec a zastupiteľské organizácie zamestnancov⁽¹⁾ vyjadrili nad týmito rozhodnutiami znepokojenie. Iné zainteresované strany sú presvedčené, že rozsudky Súdneho dvora v týchto prípadoch prispievajú k lepšiemu fungovaniu vnútorného trhu.

1.7 EHSV preto vyslovuje tieto požiadavky:

Z krátkodobého hľadiska EHSV žiada, aby bola smernica o vysielaní pracovníkov účinnejšie implementovaná. EHSV navrhuje, aby sa preskúmala myšlienka vytvorenia „európskeho sociálneho Interpolu“, ktorý by podporoval činnosť inšpektorátov práce v rôznych členských štátoch.

⁽¹⁾ Európska konfederácia odborových zväzov zastupuje 80 miliónov zamestnancov.

EHSV nalieha na Komisiu, aby zhodnotila situáciu v EÚ vzhľadom na nedávne rozhodnutia Európskeho súdu pre ľudské práva.

EHSV tiež podporuje opatrenia Komisie na posilnenie sociálneho dialógu, vrátane:

- podpory kvalitnejšieho sociálneho dialógu a európskeho mechanizmu riešenia sporov a zmierovacieho konania,
- ďalšieho rozvíjania dialógu na makroekonomickej úrovni s cieľom predísť ďalšej finančnej kríze,
- presadzovania európskeho sociálneho modelu v medzinárodných vzťahoch.

V strednodobom časovom horizonte EHSV podporuje iniciatívu Komisie, ktorá objasňuje právne záväzky vyplývajúce pre národné orgány, podniky a pracovníkov z uplatňovania smernice o vysielaní pracovníkov a zabezpečuje, že tieto pravidlá sú všeobecne uplatniteľné. EHSV považuje návrh v Montiiho správe, ktorý sa týka vyňatia práva na štrajk z vnútorného trhu, za zaujímavý a domnieva sa, že by to mohlo vyriešiť niektoré problémy. Nemalo by to však zabrániť čiastočnej revízii smernice o vysielaní pracovníkov s tým cieľom, aby sa zásada miesta výkonu práce uplatňovala jednotne. To by umožnilo zo zákona stanoviť, že tie isté pracovné podmienky a podmienky odmeňovania musia platiť pre tú istú prácu na tom istom mieste.

Z dlhodobého hľadiska by sa Európska únia mala usilovať o posilňovanie sociálneho rozmeru a plné využitie potenciálu vnútorného trhu. Lisabonská zmluva a priložená Charta základných práv sa ešte v plnom rozsahu neprejavili v otázke rovnováhy medzi základnými a hospodárskymi právami. Posilňovanie sociálneho rozmeru si vyžaduje, aby boli základné sociálne práva posilnené, a aby bolo každé zasahovanie do základných práv, ktoré zahŕňajú sociálne práva, veľmi obmedzené. Na dosiahnutie tohto cieľa je potrebná zmena zmluvy.

2. Vnútorný trh a sociálny rozmer

2.1 V roku 1987 EHSV prijal stanovisko⁽²⁾ o sociálnych aspektoch vnútorného trhu. EHSV navrhol, aby Európske spoločenstvo zabezpečilo niekoľko základných sociálnych práv v súvislosti s trhom práce. Chcel zabezpečiť, aby nedávno zavedený vnútorný trh nevedol k narušeniu trhu a zdôrazniť, že Spoločenstvo má aj sociálne ciele. Sociálny rozmer zahŕňa právne predpisy a dohody dosiahnuté na európskej úrovni s cieľom zaručiť, že zamestnanci požívajú na svojom pracovisku

určité základné práva. K tomu je však potrebná spolupráca zameraná na podporu rastu zamestnanosti v EÚ.

2.2 Po tomto stanovisku Európska komisia zverejnila niekoľko dokumentov, ktoré boli základom pre širšiu a hlbšiu interpretáciu sociálneho rozmeru vnútorného trhu⁽³⁾. Ako Komisia uviedla, sociálny rozmer vnútorného trhu je základnou súčasťou tohto projektu, keďže nejde iba o posilnenie hospodárskeho rastu a zvýšenie vonkajšej konkurencieschopnosti európskych podnikov, ale tiež o efektívne využívanie všetkých dostupných zdrojov a dosiahnutie spravodlivého rozdelenia výhod vyplývajúcich z jednotného trhu⁽⁴⁾.

2.3 V roku 1989 EHSV aktívne prispel k stanoveniu obsahu sociálnej charty, ktorá zaručuje pracovníkom, že ich základné sociálne práva sa nesmú porušovať ani pre konkurenčný tlak, ani pre snahu o vyššiu konkurencieschopnosť. Podľa názoru EHSV uplatňovanie takýchto základných práv si vyžaduje, aby neboli neopodstatnene obmedzované.

2.4 Toto stanovisko sa snaží zachytiť niektoré z nedávnych dôležitých aspektov vývoja týkajúcich sa možností uplatňovania sociálneho rozmeru. EHSV v posledných rokoch schválil ďalšie stanoviská, v ktorých sa zaoberal sociálnym rozmerom a z ktorých toto stanovisko čiastočne vychádza⁽⁵⁾. Od začiatku je jasné, že v sociálnom trhovom hospodárstve nemôže vnútorný trh riadne fungovať bez silného sociálneho rozmeru či bez toho, aby ho európski občania akceptovali. Výhody riadne fungujúceho jednotného trhu sú početné a dôležité pre spoločnosť, pracovníkov, občanov a všeobecne pre hospodárstvo. Z textu preambuly zmlúv však vyplýva, že jednotný trh bol koncipovaný ako nástroj na zvýšenie blahobytu občanov, a nie ako samoúčelný cieľ.

2.5 Pre sociálny rozmer existujú teda štyri zásadné dôvody:

- voľný pohyb osôb,
- existujú nedeliteľné sociálne práva, ktoré by každá spoločnosť mala dodržiavať a za každých okolností rešpektovať. Ide o právo na kolektívnu akciu, slobodu združovania a kolektívne vyjednávanie a iné práva stanovené v základných dohovorech Medzinárodnej organizácie práce (MOP) a medzinárodných a európskych dohodách o sociálnych a osobných právach,

⁽²⁾ Pozri stanovisko EHSV z 19. novembra 1987 na tému „Sociálne aspekty vnútorného trhu“, spravodajca: pán Beretta (Ú. v. EŠ C 356, 31.12.1987, s. 31-33).

⁽³⁾ Napr. „Sociálny rozmer vnútorného trhu“. Pracovný dokument Komisie SEC(88) 1148 v konečnom znení, 14.9.1988 a oznámenie Komisie týkajúce sa jej akčného programu na uplatňovanie Charty Spoločenstva pre základné sociálne práva pracovníkov. KOM(89) 568 v konečnom znení z 29.11.1989.

⁽⁴⁾ Sociálny rozmer vnútorného trhu. Pracovný dokument Komisie KOM(88) 1148 v konečnom znení, 14.9.1988.

⁽⁵⁾ Pozri stanoviská EHSV:
zo 6. júla 2006 na tému „Sociálna súdržnosť: naplniť európsky sociálny model“, spravodajca: pán Ehnmark (Ú. v. EÚ C 309, 16.12.2006, s. 119 – 125).
z 9. júla 2008 na tému „Nový európsky akčný program v sociálnej oblasti“, spravodajca: pán Olsson (Ú. v. EÚ C 27, 3.2.2009, s. 99 – 107) a
zo 4. novembra 2009 na tému „Lisabonská stratégia po roku 2010“, spravodajca: pán Greif (Ú. v. EÚ C 128, 18.5.2010, s. 3 – 9).

- posilnenie fungovania vnútorného trhu a zmiernenie jeho negatívnych dôsledkov s cieľom dosiahnuť, aby boli politické a hospodárske projekty akceptované a dospieť k väčšej sociálnej súdržnosti,
- sociálna politika je tiež jednou z podstatných zložiek vyššej konkurencieschopnosti.

2.6 „Sociálna politika“ je spoločnou právomocou štátnej a európskej úrovne. Väčšina ustanovení týkajúcich sa tejto oblasti sa zameriavala na vytvorenie slobody pohybu pracovníkov a slobody usadiť sa na účely vnútorného trhu. Jednako však sociálny rozmer získal na význame. Nasledujúce zmluvy rozšírili väčšinové hlasovanie na oblasti, ako sú právne predpisy týkajúce sa rovnosti príležitostí, informovanie a konzultovanie pracovníkov a opatrenia na pomoc nezamestnaným. Právne predpisy však nemali (a nemajú) právny základ pre úpravu takých otázok, ako sú odmeny, právo združovať sa, právo na štrajk alebo právo na výluky, aj keď sa rozhodnutia Súdneho dvora a právne predpisy EÚ týchto otázok dotýkajú. Zmluva z Nice formálne schválila štatút Charty základných práv Európskej únie. V Lisabonskej zmluve sa práva ďalej formalizujú tým, že Charta základných práv sa stáva právne záväznou.

2.7 Za opatrenia v sociálnej oblasti sú v prvom rade zodpovedné členské štáty. Sociálne problémy, ktoré vyplývajú z celosvetového alebo európskeho vývoja, sa však dotýkajú ľudí v členských štátoch, a preto je koordinovaný prístup na európskej úrovni nevyhnutný. EÚ sa pomocou rôznych metód venovala dileme týkajúcej sa dvojitého právomoci. Pokúsila sa presadzovať sociálne normy rozhodnutím o celom rade minimálnych štandardov. Ďalšou metódou je otvorená metóda koordinácie (OMK). OMK by sa mohla využívať lepšie a účinnejšie pomocou využívania novozavedeného prístupu podľa „spoločných zásad“ a zapojením organizovanej občianskej spoločnosti do vypracovania cieľov Lisabonskej stratégie na európskej úrovni, ba dokonca aj do rokovaní o týchto cieľoch⁽⁶⁾.

2.8 Európske právne predpisy v sociálnej oblasti sú pozoruhodné: od založenia Európskej únie bolo prijatých okolo 70 smerníc a nariadení v tejto oblasti. Väčšina z nich bola prijatá po roku 1985. EHSV je pevne presvedčený, že EÚ má dôležitú sociálnu úlohu. Členské štáty nemôžu sociálne problémy vyriešiť sami. V záujme vytvorenia politickej akceptácie, solidarity a súdržnosti by EÚ mala väčší dôraz kladť na sociálne aspekty svojich opatrení a súčasne dodržiavať zásadu subsidiarity.

3. Súčasný vývoj

3.1 Vývoj ekonomických aspektov

3.1.1 Európske hospodárstvo čelí najväčším problémom za posledné desaťročia. Od druhej polovice roku 2008⁽⁷⁾ zažíva

svetové hospodárstvo silný hospodársky pokles, ktorý sa ukázal byť oveľa horším, než sa vo väčšine krajín očakávalo. Práve v okamihu, keď hospodárstva jednotlivých krajín ukazovali prvé náznaky oživenia po dôsledkoch finančnej krízy, ocitajú sa teraz v ohrození pre krízu štátneho dlhu a prísnosť následných záväzných nápravných opatrení.

3.1.2 Nezamestnanosť stúpa a tým zhoršuje situáciu. Následky finančnej krízy a požiadavky poskytovateľov úverov viedli ku kráteniam v sociálnych systémoch, dôchodkoch a sociálnych príspevkoch. To prehĺbi chudobu a znevýhodní najslabšie skupiny obyvateľstva, čím sa dostaneme do začarovaného kruhu. Mnohé podniky, ktoré postihla kríza, však spolu s verejnými službami zamestnanosti prijali opatrenia na udržanie svojich pracovníkov, a tým zachovanie pracovných miest.

3.1.3 Náhle vypuknutie týchto udalostí a ich rýchle šírenie ukázali nový fenomén v globalizovanom hospodárstve. Príčin bolo veľa: menová politika a politika výmenných kurzov, ktoré spôsobili nadmernú likviditu, žiadna alebo nedostatočná regulácia určitých oblastí trhu alebo aktérov, honba za nereálne vysokými výnosmi, a zároveň nedostatočné posúdenie alebo poznanie rizík zo strany aktérov na trhu, ako aj dozorných a regulačných orgánov, nadmerné pákové efekty, nedostatočná koordinácia makroekonomických politík, ako aj nedostatočné štrukturálne reformy⁽⁸⁾.

3.1.4 Nevyhnutne sa vynára otázka, či súčasný hospodársky rámec EÚ vrátane nedostatočného makroekonomického dialógu v skutočnosti krízu ešte nevyostřil. Výsledkom sú oslabené automatické stabilizátory, prudký nárast úverov namiesto reálnych miezd, klesajúce miery rastu a menšia pravdepodobnosť odhalenia finančných bublín. EHSV zastáva názor, že prevedenie súkromného dlhu (banky) na verejný dlh (štáty a občania) nadmerne zaťažuje občanov, a to tým viac, že zhoršenie situácie vo verejných financiách a porušovanie limitov paktu stability a rastu vyvolávajú otázku, ako budú v budúcnosti financované životne dôležité investície do sociálneho systému.

3.1.5 Najnovší vývoj krízy odhalil skutočnosť, že niektoré členské štáty majú neudržateľný rozpočtový deficit. Opravné opatrenia potrebné na ozdravenie verejných financií spôsobia obrovský tlak na daňové systémy, sociálne politiky a programy.

⁽⁶⁾ Stanovisko EHSV zo 4.12.2008 na tému „Účinné riadenie obnovených Lisabonskej stratégie“, hlavná spravodajkyňa: pani Florio (Ú. v. EÚ C 175, 28.7.2009, s. 13-19).

⁽⁷⁾ Hospodárska prognóza Európskej komisie, jar 2009.

⁽⁸⁾ Pozri stanovisko EHSV z 15.1.2009 na tému „Plán hospodárskej obnovy Európy“, spravodajca pán Delapina (Ú. v. EÚ C 182, 4.8.2009, s. 71-74).

3.1.6 Treba poznamenať, že napriek ich nedostatkom, Komisia hodnotí štátne dotácie jednotlivých krajín – aj so zreteľom na zachovanie pracovných miest – v širšom európskom kontexte. Politika hospodárskej súťaže, najmä pokiaľ ide o MSP a štátne dotácie bankám, správne zohľadňuje sociálno-hospodársky cieľ zachovať v Európe rovnaké podmienky.

3.1.7 EHSV už v minulosti⁽⁹⁾ skonštatoval, že rozhodujúci činitelia v oblasti európskej hospodárskej politiky uznali, že je nevyhnutné rozšíriť doterajšiu orientáciu na ponuku o aktívnu anticyklickú makroekonomickú politiku. EHSV ďalej víta aj záväzok poskytovať lepšiu ochranu najslabším členom spoločnosti a účinnejšie koordinovať hospodársku politiku. Zdôrazňuje však, že v porovnaní so súbormi opatrení v ostatných svetových regiónoch sa zdá rozmer plánu hospodárskej obnovy EÚ relatívne malý.

3.2 Vývoj vnútorného trhu

3.2.1 EHSV ocenil vytvorenie a rozvoj vnútorného trhu v niekoľkých stanoviskách⁽¹⁰⁾. Vnútorný trh, ktorý zahŕňa všetky členské štáty a krajiny EHP, je na prospech spotrebiteľom, podnikom a pracovníkom tým, že poskytuje jednotný regulačný priestor pre voľný pohyb tovaru, kapitálu, osôb a služieb.

3.2.2 Komisia predostrela svoju víziu jednotného trhu do budúcnosti⁽¹¹⁾. Poukazuje na to, že jednotný trh prospieva spotrebiteľom a podnikom, že podporuje vznik nových pracovných miest a stimuluje rast, konkurencieschopnosť a inovácie. Podľa Komisie kľúčovými oblasťami do budúcnosti sú:

- spotrebiteľia a podniky, ktorým jednotný trh musí poskytnúť lepšie výsledky a výhody, ktoré by reagovali na ich očakávania a obavy,
- vyrovnanie sa s globalizáciou,
- podpora voľného pohybu vedomostí a inovácií ako „piatej slobody“,
- sociálny a ekologický rozmer, v ktorom Komisia sľubuje zlepšiť svoje hodnotenia vplyvu tak, aby sa dali účinnejšie predvídať zmeny na trhu.

Najzávažnejším neúspechom vnútorného trhu bola jeho neschopnosť podporovať zamestnanosť a hospodársku činnosť

prostredníctvom zahraničných investícií. Zlyhala najmä podpora a rozvoj technológií a výskumu s cieľom položiť základ pre transformáciu ekonomiky. Kým nedôjde k náprave, Európa bude v rámci svetovej ekonomiky zaostávať.

3.2.3 EHSV požaduje lepšiu rovnováhu medzi sociálnym rozvojom, priaznivým hospodárskym prostredím a ochranou životného prostredia, ktoré sú kľúčom k fungovaniu vnútorného trhu a podpore dlhodobu udržateľného rozvoja. Čím viac bude vnútorný trh integrovaný, tým viac bude treba splniť cieľ zmluvy, ktorým je zabezpečenie blaha občanov, a teda tým lepšia sociálna ochrana sa musí zabezpečiť. Pri 27 trhoch práce s rôznymi legislatívnymi tradíciami musí EÚ zabezpečiť, aby pravidlá vnútornej mobility neoslabili systémy, ktoré už fungujú. Je potrebné prijať tiež opatrenia na to, aby hospodárska súťaž medzi členskými štátmi na spoločnom trhu bola zameraná na inovácie a nebola kontraproduktívna alebo dokonca deštruktívna⁽¹²⁾.

3.2.4 Navyše, v dôsledku krízy bude Európa čeliť vlně reštrukturalizácií podnikov. EHSV konštatuje, že Európskej únii v súčasnosti chýba spoločná strategická vízia, a to buď o tom, ako bojovať proti negatívnym dôsledkom takýchto reštrukturalizácií, alebo ako využiť príležitosť na zvýšenie konkurencieschopnosti ekonomiky EÚ v rámci svetového hospodárstva. EHSV vyzýva Komisiu, aby spolu so sociálnymi partnermi zaujala európsky postoj na ochranu všetkých príslušných zamestnancov. V tejto súvislosti EHSV víta iniciatívu európskych sociálnych partnerov vypracovať štúdiu o reštrukturalizácii v EÚ a vytvoriť plán pre spoločnosti, ako sa účinne zapojiť do procesu reštrukturalizácie.

3.2.5 EHSV vyhlásil⁽¹³⁾, že ak si chce Európa dlhodobu zachovať svoju konkurencieschopnosť, vnútorný trh musí zabezpečiť trvalo udržateľný dlhodobý rast, pričom sa musí zohľadniť aj environmentálny rozmer. Konečným cieľom je výrazne zlepšiť fungovanie vnútorného trhu v rámci sociálneho trhového hospodárstva a zabezpečiť rešpektovanie základných sociálnych práv. EHSV tiež zdôraznil, že v prípade potreby by sa na ochranu zamestnancov mali čo najskôr prijať konkrétne primerané opatrenia uvádzajúce, že ani hospodárske slobody, ani pravidlá hospodárskej súťaže nemajú prednosť pred základnými sociálnymi právami⁽¹⁴⁾. EHSV si zároveň uvedomuje potrebu stimulovať vytváranie pracovných miest a podporovať podnikanie, ako aj vytvárať zdravé a udržateľné fungovanie hospodárstva v členských štátoch.

⁽⁹⁾ Tamže.

⁽¹⁰⁾ Pozri stanovisko EHSV zo 14. mája 2009 na tému „Vplyv legislatívnych prekážok v členských štátoch na konkurencieschopnosť EÚ“, spravodajca: pán J. van Iersel. (Ú. v. EÚ C 277, 17.11.2009, s. 6 – 14).

⁽¹¹⁾ „Oznámenie Komisie Európskemu parlamentu, Rade, Európskemu hospodárskemu a sociálnemu výboru a Výboru regiónov: Jednotný trh pre Európu 21. storočia“, KOM(2007) 724 v konečnom znení.

⁽¹²⁾ Súhrnná správa o uplatňovaní a budúcnosti Lisabonskej stratégie v období po roku 2010.

⁽¹³⁾ Pozri stanovisko EHSV zo 14.1.2009 na tému „Sociálny a ekologický rozmer vnútorného trhu“, spravodajca pán Adamczyk (Ú. v. EÚ C 182, 4.8.2009, s. 1 – 7).

⁽¹⁴⁾ Pozri stanovisko EHSV zo 14. mája 2009 na tému „Vplyv legislatívnych prekážok v členských štátoch na konkurencieschopnosť EÚ“, spravodajca: pán J. van Iersel. (Ú. v. EÚ C 277, 17.11.2009, s. 6 – 14).

3.2.6 Jedným z nedostatkov, ktoré je potrebné riešiť, ak má vnútorný trh plniť svoju úlohu, je, že sa musí zvýšiť význam a právna istota služieb všeobecného záujmu, ktoré v súčasnej kríze zohrávajú dôležitú úlohu ekonomických stabilizátorov, a rozvíjať medzinárodný rozmer. Na medzinárodnej scéne musíme presadzovať náš sociálny model ako faktor rozvoja a na medzinárodných fórach musíme proklamovať našu identitu aktívnej organizácie založenej na vzájomnej podpore, ktorá sa snaží o poskytnutie silnejšieho rámca pre globalizáciu. Ak má byť globalizácia spravodlivá, Európa by sa mala v obchodných a iných medzinárodných dohodách dožadovať spravodlivejšieho obchodu a globalizácie.

3.2.7 EHSV je pevne presvedčený, že mobilita v Európe musí byť aj naďalej jednou z politických priorít EÚ. V tejto súvislosti vyzval EHSV tie členské štáty, ktoré ešte stále uplatňujú prechodné obdobia na voľný pohyb osôb, aby dodržiavali postupy vyplývajúce zo zmlúv a tieto opatrenia zrušili ⁽¹⁵⁾.

3.3 Vývoj sociálnych systémov

3.3.1 Napriek čiastočnému hospodárskemu vzostupu sa zamestnanosť a sociálna situácia budú naďalej zhoršovať, najmä v súvislosti so súčasnými opatreniami na riešenie krízy štátneho dlhu. Komisia uvádza, že podľa odhadov vzrastie miera nezamestnanosti v nasledujúcich dvoch rokoch na úroveň, aká tu nebola už niekoľko desaťročí ⁽¹⁶⁾.

3.3.2 Členské štáty podnikli kroky, ktoré mali kladný účinok na udržanie zamestnanosti a udržanie nízkej miery nezamestnanosti. Patrí k nim stimulovanie investícií, uľahčenie kolektívneho vyjednávania a špecifické opatrenia na trhu práce financované z verejných programov pre nezamestnaných. Niektoré z nich sa opierajú o „vnútornú flexibilitu“, ako napr. rôzne programy na skracovanie pracovného času v kombinácii s odbornou prípravou. V niektorých krajinách už došlo k hromadnému prepúšťaniu, sčasti preto, že takéto opatrenia chýbali ⁽¹⁷⁾.

3.3.3 Zamestnanosť musí byť na poprednom mieste programu EÚ. Európa potrebuje vysokú mieru zamestnanosti a pracovný trh vysokej kvality. Vysoko kvalifikovaní pracovníci si vyžadujú kvalitné podniky, ako aj investície v súkromnom a verejnom sektore, aby boli podniky konkurencieschopné na medzinárodnej úrovni. Financovanie sociálnych systémov je

odkázané na schopnosť európskych trhov práce zapojiť čo najviac pracovníkov. Európa ešte stále čelí prekážkam pri dosahovaní plnej zamestnanosti. Aby sa aj v budúcnosti zachovala v Európe vysoká miera zamestnanosti, dôraz sa presunul na flexibilitu, možnosti nájsť si zamestnanie, vyššiu produktivitu, vzdelávanie a odbornú prípravu, ktoré môžu prispieť k vytvoreniu účinnejších trhov práce. Okrem toho by najvyššiu prioritu mali mať opatrenia, ktoré by skôr stimulovali vytváranie pracovných miest a podnikov, ako aj opatrenia na podporu udržateľných zahraničných investícií.

3.3.4 Počas uplynulého desaťročia boli sociálne systémy predmetom reforiem, ktorých cieľom bolo presadzovať účinnejšie pracovné stimuly v systémoch sociálnej ochrany v súlade s filozofiou orientácie na ponuku so znížením sociálnych dávok a prísnejšími kritériami oprávnenosti. Zámerom takýchto opatrení je znížiť nezamestnanosť. Sociálne systémy musia vytvoriť rovnováhu medzi poskytovaním podpory na opätovné začlenenie osôb na trh práce a finančnou podporou v prípade nezamestnanosti.

3.3.5 Účinnosť takýchto opatrení je diskutabilná. V posledných dvoch desaťročiach vzrástla nerovnosť. Sociálne systémy sú rozhodujúce pre znižovanie chudoby a bez sociálnych dávok by bol nárast nerovnosti a sociálny dosah krízy oveľa rýchlejší a závažnejší. Existuje nebezpečenstvo, že súčasná kríza zastaví tendenciu rastu zamestnanosti a lepšej sociálnej súdržnosti medzi členskými štátmi a zhorší v Európe dlhodobú tendenciu zhoršovania nerovnosti v oblasti príjmov v rámci jednotlivých krajín ⁽¹⁸⁾.

3.3.6 Protikrizové opatrenia priniesli v mnohých členských štátoch pozitívne výsledky. Na druhej strane Komisia uvádza ⁽¹⁹⁾, že v mnohých krajinách nedostávajú nezamestnaní žiadnu podporu. V niektorých prípadoch je táto podpora zle nasmerovaná, čo nasvedčuje tomu, že systémy dávok nielen zlyhali pri poskytovaní komplexnej záchranej siete, ale nie sú ani dostatočne zamerané na tých, ktorí to najviac potrebujú. V stávke je tak kvalita, ako aj udržateľnosť týchto systémov ⁽²⁰⁾. Vzhľadom na dosah hospodárskej krízy a demografický vývoj existuje riziko, že sociálne systémy prejdú od ochrany životnej úrovne iba k stanoveniu minimálnych noriem. Platí to najmä v prípade, keď sociálne príspevky už presahujú finančnú kapacitu niektorých členských štátov. Spolu s narastajúcou úrovňou produktivity v krajinách EÚ neustále pribúda aj chudoba. Treba sa zamyslieť nad zjavnou nemožnosťou uspokojiť základné potreby občanov a poskytnúť im dôstojnú prácu. Jedným z dlhodobých riešení je rast hospodárstva vo verejnom a súkromnom sektore poháňaný rozvojom konkurencieschopných podnikov.

⁽¹⁵⁾ Pozri stanovisko EHSV z 25.3.2009 na tému „Identifikácia pretrvávajúcich prekážok mobility na vnútornom trhu práce“, spravodajkyňa: pani Drbalová (Ú. v. EÚ C 228, 22.9.2009, s. 14 – 23).

⁽¹⁶⁾ Hospodárska prognóza Európskej komisie, jar 2009.

⁽¹⁷⁾ Plant-level responses to the economic crisis in Europe (Reakcie na hospodársku krízu na úrovni podnikov v Európe), Vera Glassner a Béla Galgóczi, WP 2009.01 ETUI (Európsky odborový inštitút).

⁽¹⁸⁾ Táto tendencia rastúcej nerovnosti je zjavná aj v krajinách OECD.

⁽¹⁹⁾ Sociálna situácia v Európskej únii v roku 2008.

⁽²⁰⁾ IRES 115.

3.3.7 Schopnosť EÚ poskytnúť primeranú ochranu proti rizikám a zľučiť hospodársky rast so sociálnym pokrokom sa však zachová len tak, že sa zintenzívnia reformy. Musí sa dosiahnuť spoločný pokrok pri zvyšovaní miery zamestnanosti, rastu produktivity a primeraných finančných systémov a udržateľnosti a možností európskych sociálnych systémov poskytovať náležitú ochranu.

3.4 Vývoj v oblasti súdnictva

3.4.1 Rozsudky Súdneho dvora v štyroch prípadoch [Viking Laval, Rüffert a Luxemburg ⁽²¹⁾] viedli v akademických a politických kruhoch k živým diskusiám a vystupňovali obavy, tak opodstatnené, ako aj neopodstatnené, zo zvyšujúceho sa rizika sociálneho dumpingu. Rozsudky tiež vyvolali reakciu európskych inštitúcií a sociálnych partnerov.

3.4.2 V októbri 2008 prijal Európsky parlament uznesenie ⁽²²⁾ ako reakciu na rozsudky Súdneho dvora. Parlament uviedol, že slobodné poskytovanie služieb nemá prednosť pred základnými právami obsiahnutými v Charte základných práv Európskej únie, a to predovšetkým pred právom odborových zväzov rokovať, uzatvárať a uplatňovať kolektívne zmluvy a uskutočniť kolektívne akcie. Parlament ďalej uviedol, že v súčasných právnych predpisoch Spoločenstva, ktoré nie sú konzistentné, sú medzery. To nebolo zámerom zákonodarcu Spoločenstva, ktorého snahou bolo zabezpečiť primeranú rovnováhu medzi slobodou poskytovania služieb a ochranou práv pracovníkov.

3.4.3 Diskusia akademickej obce ⁽²³⁾ sa niesla v kritickom duchu. V júni 2009 poslalo vyše sto európskych právnikov a akademikov pôsobiacich v oblasti pracovného práva otvorený list hlavám štátov a predsedom vlád, v ktorom vyjadrili veľké znepokojenie nad zhoršením základných sociálnych práv a dosahom nedávnych rozsudkov Súdneho dvora o právach pracovníkov a ich organizácií. Vyjadrili ďalej obavu, že týmito rozsudkami vznikli vážne problémy v súvislosti s účinnou ochranou práv pracovníkov. Trvali na tom, že základné sociálne práva by nemali byť podriadené slobodám vnútorného trhu a právnym predpisom týkajúcim sa hospodárskej súťaže, ale mali by sa plne uznať ako nevyhnutný predpoklad trvalo udržateľného hospodárskeho a sociálneho rozvoja Európskej únie.

3.4.4 Na žiadosť Európskej komisie a francúzskeho predsedníctva Rady EÚ začali európski sociálni partneri koncom marca 2009 spoločne analyzovať rozsudky Súdneho dvora. Na tento účel bola vytvorená skupina ad hoc, ktorá svoju prácu zamerala na niekoľko významných otázok, ako napr. vzťah medzi hospo-

dárskymi slobodami a sociálnymi právami, odstránenie prekážok a vytvorenie podmienok na zlepšenie voľného pohybu a poskytovania služieb, otázka transparentnosti a právnej istoty a problém rešpektovania diverzity rôznych systémov pracovných vzťahov na úrovni členských štátov ⁽²⁴⁾.

3.4.5 EHSV zastáva názor, pričom plne rešpektuje legitimitu Súdneho dvora, pokiaľ ide o výklad existujúcich pravidiel, že rozsudky vyvolávajú obavy a že je potrebné ich analyzovať a vysvetliť ich dôsledky.

3.4.5.1 Hierarchia medzi hospodárskymi slobodami a základnými sociálnymi právami

Vo veciach Viking a Laval Súdny dvor potvrdil, že právo na kolektívnu akciu je základným právom a ako také je súčasťou práva EÚ, pričom zdôraznil, že nie je nadradené iným právam EÚ, ako je napríklad sloboda poskytovania služieb alebo sloboda usadiť sa. Okrem toho Súdny dvor pripísal slobode poskytovania služieb a slobode usadiť sa priamy horizontálny účinok. Súdny dvor pripomenul, že protestná akcia zamestnancov by mala mať nielen „legitímny cieľ, ktorý je zlučiteľný so Zmluvou, a ak je odôvodnené naliehavými dôvodmi verejného záujmu. V takomto prípade by uvedené obmedzenie navyše muselo byť spôsobilé dosiahnuť sledovaný cieľ a nesmelo by ísť nad rámec toho, čo je na jeho dosiahnutie nevyhnutné.“ ⁽²⁵⁾ Teda uznanie, že kolektívna akcia je základným právom, je skôr teoretickým než praktickým uznaním. Na základe toho Súdny dvor považoval kolektívnu akciu za obmedzenie výkonu týchto slobôd a nastolil otázku, či sa dá takéto obmedzenie odôvodniť. To znamená, že kolektívna akcia je posudzovaná podľa obmedzenia, ktoré predstavuje pre hospodárske slobody. Akademickí pracovníci poukázali na skutočnosť, že Európsky súd pre ľudské práva ⁽²⁶⁾ v nedávnych prípadoch skúmal tento problém z opačného hľadiska, t. j. otázka znela, aké obmedzenia sú prijateľné v oblasti základných práv. Rozhodnutia Súdneho dvora vyvolávajú možné obavy v súvislosti s rozpormi s judikatúrou Európskeho súdu pre ľudské práva.

3.4.5.2 Obmedzenie základných práv

Súd vydal po prvý raz rozhodnutie o obmedzení kolektívnej akcie na národnej úrovni v nadnárodnom kontexte. EHSV považuje za obzvlášť znepokojujúce, že Súdny dvor v tomto bode zaviedol skúšku proporcionality. Táto skúška nielen obmedzuje jedno zo základných práv, teda právo uskutočňovať kolektívne akcie, ale porušuje aj právo na štrajk. Vzhľadom na rozhodnutia a reakcie Európskeho súdu pre ľudské práva EHSV zdôrazňuje, že proces stanovenia obmedzenia hospodárskych slobôd a základných sociálnych práv bude tiež závisieť od budúcich rozsudkov a otázok, ktoré vyvolajú.

⁽²¹⁾ Viking C-438/05, Laval C-341/05, Rüffert C-346/06, Komisia v LUX C-319/06.

⁽²²⁾ Uznesenie Európskeho parlamentu z 22. októbra 2008 o výzvach v súvislosti s kolektívnymi zmluvami v Európskej únii (2008/2085(INI)).

⁽²³⁾ <http://www.etui.org/en/Headline-issues/Viking-Laval-Rueffert-Luxembourg/2-Articles-in-academic-literature-on-the-judgements>

⁽²⁴⁾ Správa o spoločnej činnosti európskych sociálnych partnerov týkajúcej sa rozsudkov Súdneho dvora vo veciach Viking, Laval, Rüffert a Luxembursko.

⁽²⁵⁾ Viking C-438/05 (75).

⁽²⁶⁾ ESEP Demir a Baykara v. Turkey (žiadosť č. 34503/97).

3.4.5.3 Smernica o vysielaní pracovníkov

Cieľom smernice o vysielaní pracovníkov je zabezpečiť nevyhnutnú harmonizáciu pri koordinácii vnútroštátnych opatrení týkajúcich sa dočasného vysielania pracovníkov do iných štátov rešpektujúc pritom národnú rozmanitosť. Súdny dvor dospel k záveru, že k problémom, ktoré sa objavili, došlo z dôvodu nedostatočnej transpozície niektorých ustanovení smernice o vysielaní pracovníkov na vnútroštátnej úrovni (Laval), nezlučiteľnosti vnútroštátnych právnych predpisov [Rüffert ⁽²⁷⁾] alebo z dôvodu až príliš voľného výkladu smernice o vysielaní pracovníkov, ako aj nejasných a neoprávnených kontrolných opatrení (Luxembursko).

Podľa Súdneho dvora smernica o vysielaní pracovníkov nezávädza rovnaké zaobchádzanie, ale zabezpečuje, že sa dodržiavajú minimálne požiadavky týkajúce sa vysielaných pracovníkov. V skutočnosti je to teda maximálna smernica a nie minimálna. Rozhodnutia Súdneho dvora však nebránia tomu, aby zamestnávateľia uplatňovali priaznivejšie podmienky zamestnania. Cieľom článku 3.7 smernice o vysielaní pracovníkov je zabezpečiť, aby uplatňovanie minimálnych pravidiel v praxi hostiteľského členského štátu nevedlo k zhoršeniu pracovných podmienok vyslaného pracovníka v porovnaní s tým, na aké podmienky má právo vo svojej krajine pôvodu. Argumentovalo sa tým, že rozhodnutia odbúravajú niektoré z možností zaviesť – či už zákonnou úpravou alebo kolektívnymi zmluvami – na vnútroštátnej úrovni v prospech pracovníkov vyššie normy, ktoré presahujú záväzné normy minimálnej ochrany stanovené v smernici.

Tým zase dochádza k narušeniu hospodárskej súťaže na domácom a na vnútornom trhu, kde domáce podniky musia dodržiavať vnútroštátne predpisy alebo kolektívne zmluvy, zatiaľ čo by konkurenti z iných členských štátov mohli uplatňovať minimálne pravidlá.

3.4.5.4 Rozpory medzi rôznymi právnymi systémami

Ďalším výsledkom rozsudkov je rozpor medzi právom Spoločenstva a medzinárodnými normami ⁽²⁸⁾. Okrem toho možno tvrdiť, že existuje právny rozpor s dohovormi Medzinárodnej organizácie práce ILO č. 87 a č. 98, ako aj s článkom 6 ods. 4 Európskej sociálnej charty a judikatúrou príslušných inštitúcií, ako zistili kontrolné orgány MOP (prípád BAPA UK).

4. Závery

4.1 Nedávne roky a súčasná kríza priniesli so sebou nové riziká prehĺbenia sociálnej nerovnosti. EÚ navyše svojimi vlast-

nými rozhodnutiami zvýšila riziko deformácií v sociálnej oblasti a v oblasti hospodárskej súťaže. Vývoj v oblasti hospodárstva, sociálnej politiky a súdnictva môže viesť k tomu, že sociálny rozmer vnútorného trhu bude ohrozený a základné práva a základné sociálne práva, ako ich EHSV vo svojom stanovisku z roku 1987 navrhoval, budú oslabené. Sociálny rozmer vnútorného trhu by sa preto v nadchádzajúcich rokoch mal stať stredobodom pozornosti. Avšak v záujme zlepšenia hospodárskych aspektov – zamestnanosti, zabezpečenia, príjmov z daní – bude musieť EÚ napraviť jednoznačné zlyhanie vnútorného trhu, aby tak podporila rast, a to prostredníctvom vysoko kvalitných pracovných miest a podnikov a ďalších zamestnávateľov.

4.2 Jedným z najdôležitejších aspektov sociálneho rozmeru je zamestnanosť. Vzhľadom na tlak, ktorému sú verejné financie vystavené, nemôže verejný sektor vytvoriť neobmedzený počet pracovných miest, takže hlavnú ťarchu vytvárania pracovných miest musí niesť súkromný sektor. Členské štáty musia vytvoriť podmienky pre kolobeh, ktorý sa znovu zameria na reálnu ekonomiku a v ktorom zákazníci prispievajú k vytváraniu pracovných miest, podniky pomáhajú budovať zákaznícku základňu a investori a podnikatelia vytvárajú podniky. Je tiež dôležité uvedomiť si, že investície do sociálnej oblasti podporujú podniky a vhodné podnikateľské prostredie. V tomto rámci je sociálne hospodárstvo neoceniteľným prínosom.

4.3 EHSV prispel k formovaniu diskusie o výzvach, pred ktorými stojí európsky sociálny model a charakteru európskeho sociálneho modelu ⁽²⁹⁾. EHSV uviedol, že sila európskeho sociálneho modelu je daná tým, ako na seba vzájomne pôsobia konkurencieschopnosť, solidarita a vzájomná dôvera.

4.4 Jedným zo spôsobov riešenia rozporu medzi vnútorným trhom a sociálnymi právami by bol návrat k politike „viacej vnútroštátnych politík, menej Európy“. EHSV zastáva názor, že potrebujeme presný opak; Potrebujeme viac Európy, ale inakšej. To si však vyžaduje nový regulačný systém pre hospodársku a sociálnu politiku v Európe. Iba plne demokratická a sociálna Európa sa môže vyhnúť nebezpečenstvu rastúceho odcudzovania sa Európanov európskemu projektu. EÚ však musí rešpektovať aj rozdielne sociálne systémy zavedené v členských štátoch. Ak judikatúra a právne predpisy EÚ nezohľadnia rozmanitosť EÚ, môže sa stať, že minimálne normy budú príliš nízke na to, aby zabránili sociálnemu dumpingu v mnohých krajinách.

⁽²⁷⁾ V prípade Rüffert Súdny dvor rozhodol, že konkurenčná výhoda platenia nižších miezd je súčasťou slobody poskytovať služby, a preto je chránená.

⁽²⁸⁾ Rozsudok Súdneho dvora vo veci Rüffert nevzal do úvahy dohovor Medzinárodnej organizácie práce ILO-94, a preto výklad vytvára rozpor medzi rôznymi právnymi systémami.

⁽²⁹⁾ Stanovisko EHSV zo 6. júla 2006 na tému: „Sociálna súdržnosť: naplniť európsky sociálny model“, spravodajca: pán Ehnmark (Ú. v. EÚ C 309, 16.12.2006, s. 119 – 125).

4.5 Jedným z veľmi dôležitých prvkov európskeho sociálneho rozmeru je harmonizovaná a spravodlivejšia daňová politika na úrovni EÚ. EHSV podporuje úsilie o zabezpečenie jednotného konsolidovaného základu dane z príjmu právnických osôb s cieľom zabrániť pokračujúcej škodlivej daňovej súťaži. Pre funkčný vnútorný trh je tento základ z dlhodobej perspektívy potrebný⁽³⁰⁾. EHSV tiež požadoval na úrovni EÚ lepšiu koordináciu daňovej politiky členských štátov, predovšetkým v tých oblastiach, v ktorých je daňový základ rozdelený do viacerých štátov a kde je riziko daňových únikov a súťaže medzi členskými štátmi v oblasti daní najväčšie⁽³¹⁾. Musí sa bojovať proti daňovým únikom a podvodom, ako aj proti daňovým rajom.

4.6 Je potrebné tiež pripomenúť, že čiastočným zrušením možnosti regulovať podmienky na trhu práce prostredníctvom kolektívnych zmlúv sa trhy práce stávajú menej pružnými. Kolektívne zmluvy a sociálny dialóg sú základnými nástrojmi koncepcie flexiistoty⁽³²⁾.

5. Ako zabezpečiť, aby sociálny rozmer fungoval efektívnejšie

5.1 V **krátkodobom časovom horizonte** EHSV žiada, aby bola smernica o vysielaní pracovníkov lepšie uplatňovaná. Účinné kontroly riadneho uplatňovania ustanovení týkajúcich sa vysielania pracovníkov sú predpokladom, ako dosiahnuť cieľ tejto smernice, a to zabrániť sociálnemu dumpingu. Ak má byť kontrola mzdových a pracovných podmienok vysielaných pracovníkov účinná, musí sa zabezpečiť účinná nadnárodná spolupráca medzi príslušnými orgánmi. EHSV sa vyslovuje za vytvorenie určitého „európskeho sociálneho Interpolu“, ktorý by bol zodpovedný za koordinovanie aktivít inšpektorátov sociálnych podmienok v rôznych členských štátoch.

5.2 V súvislosti s judikatúrou Európskeho súdu pre ľudské práva týkajúcou sa základných práv, ESEP uvádza, že dohovor je živým nástrojom, aby mohol odrážať stále sa zvyšujúce normy, ktoré sú v oblasti ochrany ľudských práv nevyhnutné, čo si vyžaduje prísnejšie posudzovanie porušovania základných hodnôt demokratických spoločností a že obmedzenia práv sa musia vykladať restriktívne.⁽³³⁾ EHSV nabáda Komisiu, aby vyhodnotila situáciu v EÚ s ohľadom na nedávne rozhodnutia ESEP.

⁽³⁰⁾ Pozri stanovisko EHSV z 26. septembra 2007 na tému „Koordinácia priamych daní“, spravodajca: pán Nyberg (Ú. v. EÚ C 10, 15.1.2008, s. 113 – 117).

⁽³¹⁾ Pozri stanovisko EHSV zo 4. novembra 2009 na tému „Lisabonská stratégia po roku 2010“, spravodajca: pán Greif (Ú. v. EÚ C 128, 18.5.2010, s. 3 – 9).

⁽³²⁾ Pozri stanovisko EHSV z 11. júla 2007 na tému Flexiistota (kolektívne vyjednávanie a úloha sociálneho dialógu), spravodajca: pán Janson (Ú. v. EÚ C 256, 27.10.2007, s. 108 – 113).

⁽³³⁾ ESEP Demir a Baykara v. Turkey (žiadosť č. 34503/97).

5.3 Zapojenie a súčinnosť zamestnancov, ako aj ich podnikových zástupcov a ich odborov sú podstatným príspevkom k sociálne únosnému zvládnutiu a riadeniu zmien na podnikovej úrovni⁽³⁴⁾. EHSV pri mnohých príležitostiach zdôraznil význam sociálneho dialógu a posilnenia systému vzťahov medzi sociálnymi partnermi na európskej a vnútroštátnej úrovni, pričom je potrebné rešpektovať rozmanitosť takýchto rôznych systémov v rámci celej EÚ⁽³⁵⁾. EHSV podporuje všetky opatrenia Komisie na posilnenie sociálneho dialógu, vrátane:

— podpory kvalitnejšieho sociálneho dialógu a európskeho mechanizmu riešenia sporov a zmierovacieho konania,

— ďalšieho rozvíjania dialógu na makroekonomickej úrovni s cieľom predísť ďalšej finančnej kríze.

5.4 V **strednodobom časovom horizonte** EHSV podporuje iniciatívu Komisie, ktorá objasňuje právne záväzky vyplývajúce pre národné orgány, podniky a pracovníkov z uplatňovania smernice o vysielaní pracovníkov a zabezpečuje, že tieto pravidlá sú všeobecne uplatniteľné. V tejto súvislosti EHSV víta záväzok, ktorý predseda Komisie Barroso prijal pred Európskym parlamentom. Návrh uvedený v Montiho správe o vyňatí práva na štrajk z vnútorného trhu považuje EHSV za zaujímavý a domnieva sa, že by mohol vyriešiť niektoré problémy. To by však nemalo brániť čiastočnej revízii smernice o vysielaní pracovníkov s tým cieľom, aby sa zásada miesta výkonu práce uplatňovala jednotne. Zároveň by to umožnilo zo zákona stanoviť, aby tie isté pracovné podmienky a podmienky odmeňovania museli platiť pre tú istú prácu na tom istom mieste.

5.5 V **dlhodobom horizonte** by sa Európska únia mala usilovať o posilnenie základných sociálnych práv.

EHSV pri viacerých príležitostiach požadoval silnejšie európske sociálne politické opatrenia, najmä vzhľadom na prebiehajúcu krízu EÚ sa musí zaviazat k politike plnej zamestnanosti, zníženiu rozdielov v odmeňovaní, zlepšeniu sociálnych podmienok, posilneniu sociálneho štátu, odstráneniu pracovných podmienok bez sociálnej ochrany a rozšíreniu práv pracovníkov a podnikovej demokracie. Vplyv Lisabonskej zmluvy a priloženej Charty základných práv na vyváženosť medzi základnými a hospodárskymi právami sa ešte zatiaľ neprejavil v plnom rozsahu. Na to sa ešte musí počkať.

⁽³⁴⁾ Pozri stanovisko EHSV z 29. septembra 2005 na tému „Sociálny dialóg a priemyselné zmeny“, spravodajca: pán Zöhrer (Ú. v. EÚ C 24, 30.1.2006, s. 90 – 94).

⁽³⁵⁾ Pozri stanovisko EHSV z 11. júla 2007 na tému Flexiistota (kolektívne vyjednávanie a úloha sociálneho dialógu), spravodajca: pán Janson (Ú. v. EÚ C 256, 27.10.2007, s. 108 – 113).

Avšak posilnenie základných práv, ktoré zahŕňa aj sociálne práva, si vyžaduje, aby bola akákoľvek reštrikcia obmedzená. V súlade s judikatúrou ESLP musia byť východiskovým

bodom základné práva, a nie hospodárske slobody. V záujme posilnenia sociálneho rozmeru je potrebné vykonať úpravy priamo uplatniteľného práva EÚ (primárneho práva).

V Bruseli 14. júla 2010

Predseda
Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru
Mario SEPI
